

บทที่ 2

ความสำคัญของฐานทัพ

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐและฟิลิปปินส์ ฐานทัพสหรัฐในฟิลิปปินส์เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าสนใจศึกษา เพราะนับแต่ประธานาธิบดีคนแรกของฟิลิปปินส์ คือ นายมานูเอล โรฆาส (Manuel Roxas) ได้ลงนามในความตกลงเรื่องฐานทัพ (The Military Base Agreement, 1947) กับเอกอัครราชทูตสหรัฐประจำฟิลิปปินส์ นายแมคคินด์ (McNutt) เมื่อ 14 มีนาคม 1947 และเริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่ 26 มีนาคม 1947 แล้วนั้น ก็ได้กลายเป็นความตกลงที่ฟิลิปปินส์ยินยอมให้สหรัฐสามารถใช้อำนาจในฟิลิปปินส์ได้ถึง 23 แห่ง^{*} ในระยะเวลา 99 ปี^{**} รวมทั้งยังกำหนดให้สหรัฐมีอำนาจศาลในการตัดสินคดีที่เกิดขึ้นในบริเวณฐานทัพ ยกเว้นกรณีที่อยู่กรณีสองฝ่ายเป็นชาวฟิลิปปินส์ หรือกรณีที่มีการกระทำความผิดนั้น^๑ เป็นภัยต่อความมั่นคงของฟิลิปปินส์ แต่สหรัฐจะยังคงอำนาจในการตัดสินคดีกรณีที่อยู่กรณีสองฝ่ายเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานให้กับกองทัพสหรัฐ หรือเมื่อการกระทำความผิดนั้น^๑ เป็นภัยต่อความมั่นคงของสหรัฐ แม้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวจะเกิดขึ้นนอกอาณาบริเวณฐานทัพก็ตาม

* รายละเอียดของฐานทัพทั้ง 23 แห่ง ดูได้ในภาคผนวก

** จำนวนระยะเวลาการใช้ฐานทัพนั้น ได้มีการแก้ไขในปี 1959 โดยความตกลงโบห์เลน-เซอร์ราโน (The Bohlen-Serrano Agreement, 1959) ให้เหลือเพียง 25 ปี แต่ความตกลงนี้มีผลใช้บังคับเมื่อมีการแลกเปลี่ยนบันทึก (exchange of notes) ระหว่างกันเมื่อ 16 กันยายน 1966 ดังนั้นระยะเวลาการใช้ฐานทัพของสหรัฐจะหมดลงในปี 1991.

¹ Berry Jr., "American Military Base in the Philippines, Base Negotiations, and the Philippines-American Relations : Past, Present and Future" pp. 169-170. และ Milton Walter Meyer, A Diplomatic History of the Philippine Republic (Honolulu : University of Hawaii Press, 1965), p. 46.

ในปัจจุบันสหรัฐก็ยังคงฐานทัพของตนไว้ในฟิลิปปินส์ โดยที่ความตกลงดังกล่าวได้รับการปรับปรุงแก้ไขที่ตกลงมาหลายครั้ง ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่า เหตุใดสหรัฐจึงยังคงฐานทัพไว้ในฟิลิปปินส์ตลอดมา

การที่สหรัฐคงฐานทัพไว้ในฟิลิปปินส์ตลอดมานั้น เนื่องมาจากสหรัฐเล็งเห็นถึงความสำคัญของฐานทัพดังกล่าว ดังนั้นในบทนี้จะเป็นการศึกษาความสำคัญของฐานทัพในฟิลิปปินส์ที่มีต่อสหรัฐในด้านต่าง ๆ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจโดยง่าย ในขั้นแรกนี้จะระบุดังถึงฐานทัพที่สำคัญ ๆ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ว่ามีอะไรบ้าง ดังนี้²

1. ฐานทัพอากาศคลาร์ก (Clark Air Base)

เป็นฐานทัพอากาศแห่งเดียวทางแปซิฟิกตะวันตก นอกจากญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของกรุงมะนิลา ห่างออกไปประมาณ 50 ไมล์ เป็นที่ตั้งของกองบัญชาการกองบินที่ 13 (The 13th Air Force) มีทางขึ้นลงของเครื่องบิน (runway) ยาว 10,500 ฟุต ซึ่งสามารถรองรับอากาศยานของสหรัฐได้ทุกประเภท รวมทั้งเครื่องบินทิ้งระเบิดชนิด บี-52 และเครื่องบินสำหรับเติมน้ำมัน (air tanker) ซี-135 มีพื้นที่ลานจอดเครื่องบิน 590,000 ตารางหลา พื้นที่โรงเก็บเครื่องบิน 79,000 ตารางฟุต พื้นที่โรง

² ข้อมูลเหล่านี้ได้มาจาก Berry Jr., "American Military Base in the Philippines, Base Negotiations, and the Philippines-American Relations : Past, Present and Future" pp. 437-451; Walden Bello, "Springboards for Intervention, Instruments for Nuclear War", Southeast Asia Chronicle Issue No.89 (April 1983) : 5 และ "United States-Philippines Relations and the New Base and Aid Agreement," Hearings before the Subcommittee on Asian and Pacific Affairs of the Committee on Foreign Affairs, House of Representatives, ninety-eighth Congress, first session, 17,23 and 28 June 1983.

เก็บอาวุธยุทธภัณฑ์และกระสุนไว้ใต้ดิน จำนวนทั้งสิ้น 200,000 คาร์รางชุด คลังเก็บน้ำมัน ปริมาณ 25 ล้านแกลลอน และโรงพยาบาลประจำภูมิภาคขนาด 370 เตียง รวมทั้งโรงพยาบาล สนาม (tactical hospital) ขนาด 50 เตียง ที่สามารถเคลื่อนย้ายที่ตั้งได้จำนวน 2 โรง ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้มีส่วนช่วยสนับสนุนเป็นฐานส่งกำลังบำรุงแก่การปฏิบัติการทางทหารของ สหรัฐในบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย

ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ฐานทัพอากาศคลาร์ก เป็นจุด เชื่อมหลักของการติดต่อสื่อสารระหว่างกองกำลังสหรัฐในมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย โดยอาศัยดาวเทียม 2 ดวง และการติดต่อสื่อสารของฐานทัพนี้ ยังเป็นส่วนหนึ่งของ เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร 3 ด้าน (three-way communications network) ซึ่งรวมถึงญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ และฐานทัพยังเป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสารที่สมบูรณ์แบบ ประกอบด้วย เครือข่ายโทรพิมพ์และ เครือข่ายเสียงเตือนภัยระดับโลก ศูนย์รวมระบบไฟฟ้าและระบบป้องกัน เสียงและระบบสนับสนุนด้วยกองกำลังขนส่งทางอากาศ ซึ่งเป็นระบบการติดต่อสื่อสารที่ไม่มีฐานทัพอื่นในบริเวณแปซิฟิกตะวันตก จะมีอุปกรณ์หลากหลายเหล่านี้

นอกจากนั้นที่ฐานทัพอากาศคลาร์ก ยังมีสนามฝึกอาวุธหุบเขาโครว์ (Crow Valley Weapons Range) ซึ่งเป็นสนามฝึกภายนอกประเทศที่ดีที่สุดของสหรัฐ ประกอบด้วยสนามฝึกการทิ้งระเบิด สนามฝึกการยิงปืนใหญ่และสนามฝึกการรบด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (electronic warfare) สำหรับใช้ในการฝึกซ้อมของกองกำลังทางอากาศ และหน่วยบินของกองเรือและนาวิกโยธินสหรัฐ

2. ฐานบินวอลล์ (Wallace Air Station)

มีอุปกรณ์สำหรับการติดต่อสื่อสารและในการเติมน้ำมันกลางอากาศ รวมทั้ง เป็นศูนย์อำนวยการป้องกันภัยทางอากาศ (Air Defense Direction Center-ADDC) ซึ่งควบคุม เครื่องบินรบของทั้งกองทัพอากาศและกองทัพเรือที่ปฏิบัติการอยู่ทางด้านตะวันตกของระบบป้องกันภัยทางอากาศของฟิลิปปินส์ ศูนย์อำนวยการป้องกันภัยทางอากาศนี้ จะกลายเป็น ศูนย์ควบคุมสำหรับการป้องกันภัยทางอากาศของฟิลิปปินส์ในทันทีที่ฐานทัพอากาศนิโคลส์ (Nichols Air Base) ซึ่งเป็นกองบัญชาการกองกำลังทางอากาศของฟิลิปปินส์ไม่สามารถปฏิบัติการได้

3. ฐานทัพอากาศจอห์น เฮย์ (John Hay Air Base)

เป็นศูนย์กลางการพักผ่อนและสันทนาการสำหรับเจ้าหน้าที่จากทุกหน่วยงาน ฐานทัพอากาศแห่งนี้มีความสำคัญอย่างมากในฐานะที่เป็นแหล่งอำนวยความสะดวก ให้ความ สนุกสนาน อันเป็นการช่วยบำรุงรักษาขวัญและกำลังใจแก่เหล่าทหาร

4. ฐานทัพเรืออ่าวซุบิก (Subic Bay Naval Base)

ตั้งอยู่ทางตะวันตกของกรุงมะนิลา ห่างออกไปประมาณ 50 ไมล์ เป็นฐาน ปฏิบัติการของกองเรือที่ 7 (The Seventh Fleet) และเป็นฐานทัพเรือภายนอกประเทศ ที่ใหญ่ที่สุด ประกอบไปด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

4.1 สถานีทหารเรือ (Naval Station) ตั้งอยู่ที่คูบิ พ้อยท์ (Cubi Point) ใกล้ ๆ อ่าวซุบิก เป็นที่ตั้งของหน่วยบำรุงรักษาเรือ โรงเก็บพัสดุและคลังเก็บ อาวุธ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- หน่วยบำรุงรักษาเรือ (Ship Repair Facility) ตั้งอยู่ที่อ่าว ซุบิก ประกอบไปด้วยอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการซ่อมแซมเรือมีท่าเทียบเรือ 3 แห่ง ซึ่ง สามารถจอดเรือได้ทุกประเภท รวมทั้งเรือบรรทุกเครื่องบินขนาดใหญ่และอู่เรือ 3 แห่ง ที่ สามารถยกเรือน้ำหนัก 54,000 ตันได้ ยกเว้นเรือบรรทุกเครื่องบินการปฏิบัติงานของหน่วย งานนี้สามารถบำรุงรักษาซ่อมแซมเรือได้ประมาณ 2 ใน 3 หรือร้อยละ 65 ของกองเรือที่ 7 โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าที่อื่น ๆ กล่าวคือ ค่าแรงงาน 1 วัน หรือ 12 ชั่วโมง ในปี 1977 ที่ซุบิก เพียง 23.36 เหรียญสหรัฐ ขณะที่ในสิงคโปร์สูงถึง 30 เหรียญสหรัฐ ในญี่ปุ่น 107.20 เหรียญสหรัฐ ในกวม 151 เหรียญสหรัฐ และในชายฝั่งตะวันตกของสหรัฐ 179.55 เหรียญ สหรัฐ

- โรงเก็บพัสดุของกองเรือ (Naval Supply Depot) จัดได้ว่า เป็นโรงเก็บพัสดุใต้นทะเลของสหรัฐที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีรายการในบัญชีมากกว่า 200,000 รายการ มูลค่าประมาณ 120 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีพื้นที่สำหรับเก็บมากกว่า 1.75 ล้านตาราง ฟุต และมีคลังเก็บน้ำมันได้มากกว่า 26 ล้านแกลลอน ซึ่งเชื่อมท่อต่อลำเลียงน้ำมันขนาด 10 นิ้ว กับฐานทัพอากาศคลาร์ก โดยมีความยาวถึง 43 ไมล์

- คลังเก็บอาวุธของกองเรือ (Naval Magazine) ตั้งอยู่ทาง ตะวันตกเฉียงใต้ของอ่าวซุบิก มีพื้นที่ 12,400 เอเคอร์ สามารถเก็บกระสุนและอาวุธ

สัมภาระไว้จำนวน 46,000 ตันขนาดเล็ก (short ton)* มูลค่ามากกว่า 200 ล้านเหรียญ สหรัฐและที่คลังเก็บอาวุธนี้ยังมีท่าเรือจำนวน 2 แห่ง ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกในการลำเลียงอาวุธยุทธสัมภาระไปลงเรือหรือขึ้นจากเรือได้

4.2 ฐานบินของกองเรือ (Naval Air Station) ตั้งอยู่ที่คูบี พ้อยท์แต่ อยู่คนละฟากอ่าวกับสถานีทหารเรือ เป็นฐานปฏิบัติการแห่งแรกของกองกำลังเฉพาะกิจที่ 7 ซึ่งเป็นกองกำลังปฏิบัติการโจมตีเรือบรรทุกเครื่องบินของกองเรือที่ 7 มีหน่วยบำรุงรักษาและหน่วยสนับสนุนอื่น ๆ รวมอยู่ด้วย ฐานบินแห่งนี้ เป็นฐานบินภายนอกประเทศเพียงแห่งเดียวที่มีขีดความสามารถในการนำเครื่องบินขึ้นจากเรือบรรทุกเครื่องบินได้โดยตรง อันเป็นประโยชน์ในการนำเครื่องบินที่ชำรุดขึ้นจากเรือบรรทุกเครื่องบิน เพื่อนำไปซ่อมแซมบำรุงรักษาต่อไป

4.3 สถานีสื่อสารของกองเรือ (Naval Communication Station) ที่ซานมิเกล ซึ่งอยู่ทางเหนือของอ่าวซูบิก ห่างออกไปประมาณ 25 ไมล์ หรืออยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของกรุงมะนิลา ห่างออกไปประมาณ 100 ไมล์ เป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสารของกองเรือที่ 7 ในภาคพื้นแปซิฟิกตะวันตกและมหาสมุทรอินเดีย สามารถเชื่อมโยงการติดต่อจาก ซานมิเกล ไปยังเรือหลวงต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบ และไปยังที่ตั้งชายฝั่งทะเลต่าง ๆ รอบโลก นอกจากนี้ยังมีสถานีถ่ายทอดคลื่นวิทยุไมโครเวฟบนภูเขาสันตา ริต้า (Mount Santa Rita) ใกล้เคียง ซูบิก และที่เมืองคาปัส (Capas) จังหวัดตาร์ลัค (Tarlac) ยังมีสถานีส่งคลื่นวิทยุความถี่สูงได้มากกว่า 100 คลื่น และคลื่นวิทยุความถี่ต่ำซึ่งเป็นการสื่อสารสนับสนุนไปยังเรือดำน้ำซีปนาอูธนิวเคลียร์

เมื่อได้กล่าวถึงฐานทัพที่ตั้งและอุปกรณ์ประกอบของฐานทัพที่สำคัญ ๆ แล้ว ต่อไปนี้จะเป็นการพิจารณาศึกษาความสำคัญของฐานทัพดังกล่าวที่มีต่อสหรัฐในรายละเอียดดังนี้

* หน่วยวัดน้ำหนักเป็นตันมี 3 ประเภทคือ

1. long ton	=	2,240	ปอนด์
2. short ton	=	2,000	ปอนด์
3. metric ton	=	1,000	กิโลกรัม

1. ความสำคัญในด้านยุทธศาสตร์

1.1 ระดับภูมิภาค

ย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่า พิลิปปินส์นั้น เป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเชื่อมระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย โดยช่องแคบที่สำคัญในการเดินเรือคือ ช่องแคบมะละกา ช่องแคบซุนดา และช่องแคบลอมบอก โดยเฉพาะช่องแคบมะละกา* ที่อยู่ระหว่างเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียกับแหลมมลายูนั้น ในแต่ละวันจะมีเรือสินค้าแล่นผ่านประมาณ 140-150 ลำ ทั้งนี้เนื่องจากว่าช่องแคบนี้ให้ความสะดวกรวดเร็วกว่าช่องแคบซุนดาและช่องแคบลอมบอก ซึ่งเรือแต่ละลำจะต้องเดินทางอ้อมไปยังตอนใต้ของหมู่เกาะอินโดนีเซีย

ดังนั้นช่องแคบมะละกา จึงทวีความสำคัญขึ้นอย่างมากในด้านยุทธศาสตร์ต่อสหรัฐ ดังจะเห็นได้จากถ้อยแถลงของพลเรือเอก มัวร์ (Moorer) ประธานคณะเสนาธิการร่วมของสหรัฐว่าสหรัฐรู้สึกว่ "เราน่าจะมีและต้องมีเสรีภาพที่จะผ่านช่องแคบมะละกาทั้งในระดับผิวน้ำ ใต้น้ำและในอากาศเหนือช่องแคบดังกล่าว"⁴

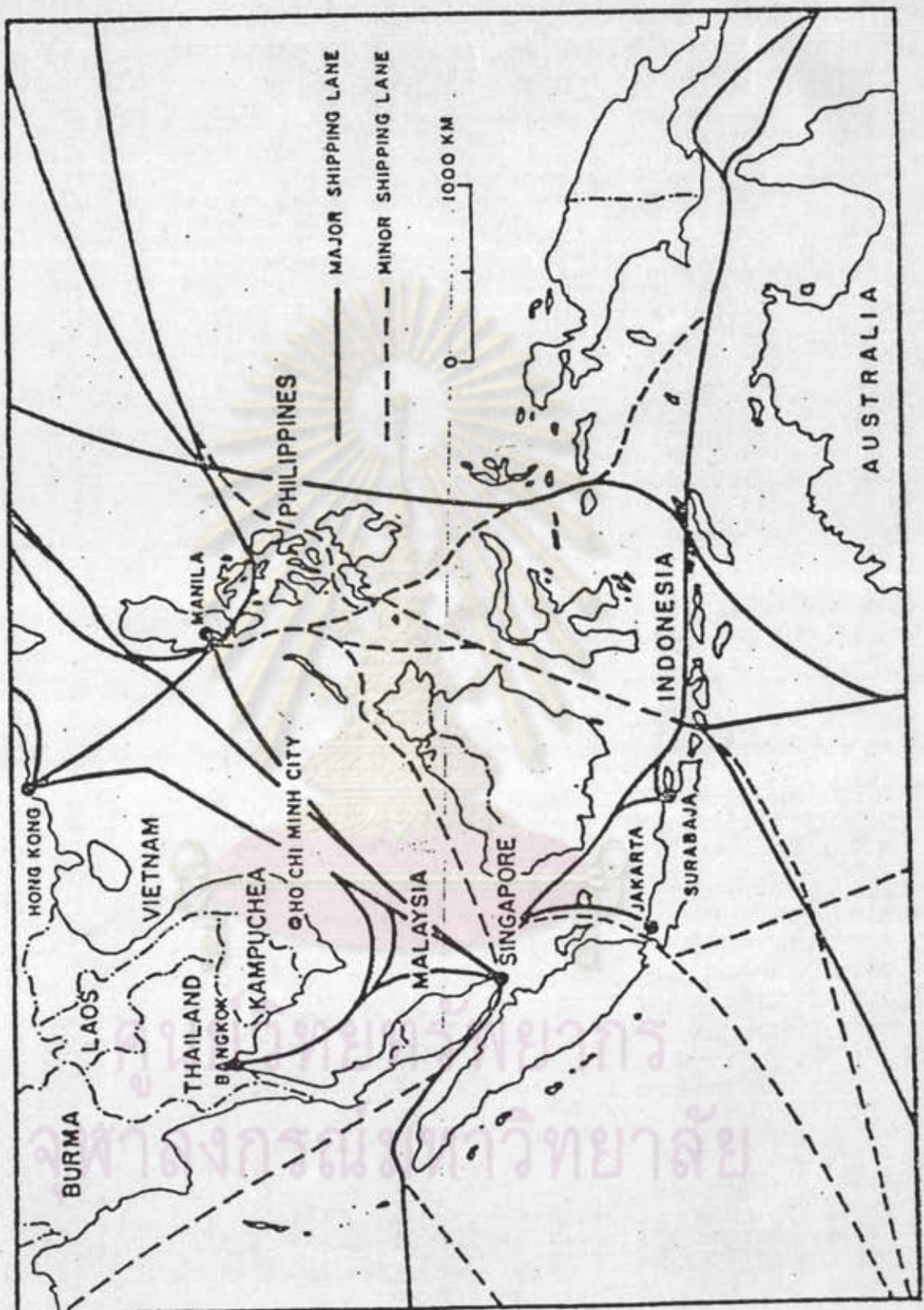
คำกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นว่า สหรัฐต้องการให้ช่องแคบมะละกาเป็นช่องแคบที่มีสิทธิเดินเรือผ่านโดยสุจริต (the right of innocent passage) เนื่องจากช่องแคบดังกล่าวจะช่วยให้สหรัฐสามารถย่นระยะเวลาในการเดินทางจากมหาสมุทรแปซิฟิกไปยังมหาสมุทรอินเดียและอ่าวเปอร์เซียได้เป็นอย่างดี และถ้าสหรัฐไม่สามารถผ่านช่องแคบ

* ช่องแคบนี้มีความยาว 500 ไมล์ ส่วนที่กว้างที่สุดกว้าง 220 ไมล์ และส่วนที่แคบที่สุดกว้าง 10 ไมล์

³ Yaacov Vertzberger, "The Malacca/Singapore Straits," Asian Survey. 22 (July 1982) : 612.

⁴ Ibid., p. 618.

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงเส้นทางการเดินเรือที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Peter Palomka, Ocean Politics in Southeast Asia. (Singapore :
Institute of Southeast Asian Studies, 1978), p. 28.

นี้ได้ กองกำลังเรือรบทุกเครื่องบินจะใช้เวลาเดินทางไปยังมหาสมุทรอินเดียถึงประมาณ 12-14 วัน ซึ่งในขณะเดียวกันไซเรียคก็ได้ขยายอิทธิพลเข้ามาในภูมิภาคนี้ โดยผ่านทางเวียดนาม เช่น ได้มีการลงนามในสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือระหว่างไซเรียคกับเวียดนามในปี 1978 และตามมาด้วยการรุกรานกัมพูชาของเวียดนาม นอกจากนี้สหรัฐยังมีความกังวลเกี่ยวกับการที่ไซเรียคเข้าใช้ฐานทัพที่อ่าวคัมรันท์ ที่เมืองตานัง ที่เมืองไซฟองของเวียดนามและที่เมืองกัมปงโสมในกัมพูชา เพราะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของไซเรียคที่จะเป็นภัยคุกคามและเป็นการพยายามที่จะควบคุมเส้นทางเดินเรือฝั่งตะวันออกของช่องแคบดังกล่าว⁵

ด้วยเหตุนี้ ฐานทัพในฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นฐานทัพแห่งเดียวของสหรัฐในภูมิภาคนี้ จึงมีส่วนสำคัญในด้านยุทธศาสตร์สำหรับสหรัฐเพื่อรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพของภูมิภาคและสิทธิในการเดินเรือผ่านช่องแคบดังกล่าวโดยสุจริต ดังจะเห็นจากกรณีสงครามสั่งสอนที่จีนทำกับเวียดนามเมื่อปี 1979 นั้น ได้มีการส่งเรือรบทุกเครื่องบินจากฐานทัพที่อ่าวซูบิก ไปบริเวณใกล้เคียงกับชายฝั่งเวียดนาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตือนการปฏิบัติการทางเรือของไซเรียค นอกจากนั้น เครื่องบินจากฐานทัพอากาศยานคาร์กก็บินไปลาดตระเวนหาข้อมูลในบริเวณดังกล่าวด้วย⁶

1.2 ระดับโลก

ดังได้กล่าวแล้วว่า ฐานทัพในฟิลิปปินส์เป็นฐานทัพแห่งเดียวของสหรัฐในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเชื่อมค่อระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย ดังนั้นฐานทัพในฟิลิปปินส์จึงเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างฐานทัพสหรัฐในมหาสมุทรแปซิฟิก อันได้แก่ ฐานทัพในญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และเกาะกวมกับฐานทัพในมหาสมุทรอินเดีย บนเกาะดิเอโก การ์เซีย (Diego Garcia Island) อันเป็นเกาะที่ตั้งอยู่ตอนกลางของมหาสมุทรอินเดีย ห่างจากทางใต้ของประเทศอินเดียประมาณ 1,000 ไมล์ และห่างจากอ่าวเปอร์เซีย ประมาณ

⁵ Ibid., p. 621.

⁶ Larry A. Nicksch "Philippines Bases : How Important to US Interests in Asia?" (Issue Brief No IB 7904i, Congressional Research Service, 1980), p. 7.

2,300 ไมล์ เป็นเกาะที่อังกฤษได้ตกลงยินยอมให้สหรัฐสามารถใช้ได้ เพื่อเป้าหมายในการป้องกันภัยร่วมกันของประเทศทั้งสอง

สำหรับฐานทัพสหรัฐในญี่ปุ่นและเกาหลีใต้นั้นก็ตั้งอยู่ในลักษณะพิเศษหน้า
กับฐานทัพโซเวียตที่มีอยู่หลายแห่งตามเมืองต่าง ๆ อันได้แก่⁷

- วลาดิวอสต็อก (Vladivostok) ซึ่งเป็นฐานทัพหลัก ประกอบด้วยคลังอาวุธของกองเรือ โรงเก็บคอร์ปอิดและทุ่นระเบิด และที่สำหรับเก็บ เรือดำน้ำจำนวน 25 ลำ
- นาก็อดก้า (Nakhodka) เป็นท่าเรืออยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของวลาดิวอสต็อก มีเรือและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับเรือดำน้ำ
- โซเวียตสกาเยีย กาวาน (Sovietskaia Gavan) อยู่ห่างออกไปทางเหนือ เป็นฐานทัพหลักของเรือดำน้ำและมีเรือพิฆาต เรือตรวจชายฝั่ง มาเทียบท่าที่นี่เป็นประจำ
- คอร์ซาคอฟ (Korsakov) อยู่ทางใต้สุดของเกาะซาคาลิน (Sakhalin Island) เป็นฐานทัพอีกแห่งหนึ่งสำหรับเรือพิฆาต แต่ความสำคัญที่แท้จริงอยู่ที่สนามบินของกองเรือที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

ซึ่งการที่กองเรือโซเวียตจากฐานทัพเหล่านี้ จะสามารถเดินทางออกสู่มหาสมุทรแปซิฟิกได้ ต้องผ่านช่องแคบ 3 แห่ง⁸ ที่อยู่ใกล้ ๆ กันคือ

1. ช่องแคบชูชิม่า (Tsushima) ซึ่งอยู่ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ มีการตรวจจับความเคลื่อนไหวใต้น้ำด้วยระบบโซนาร์ (sonar) ระหว่างสหรัฐ เกาหลีใต้และญี่ปุ่น ถึงแม้ช่องแคบนี้จะกว้างและยากแก่การลาดตระเวน แต่สหรัฐก็มั่นใจว่า ถ้าหากเกิดสงครามขึ้น สหรัฐก็สามารถปิดช่องแคบได้

⁷ Russell Spurr, "Moscow : Drawing the Asian battlelines", Far Eastern Economic Review 90 (October 31, 1975) : 30.

⁸ Ibid.

2. ช่องแคบซูกูรู (Tsuguru) อยู่ระหว่างเกาะชอกโกโตและซอนซุของญี่ปุ่น
ดังนั้นช่องแคบนี้จึงอยู่ในความควบคุมของญี่ปุ่น

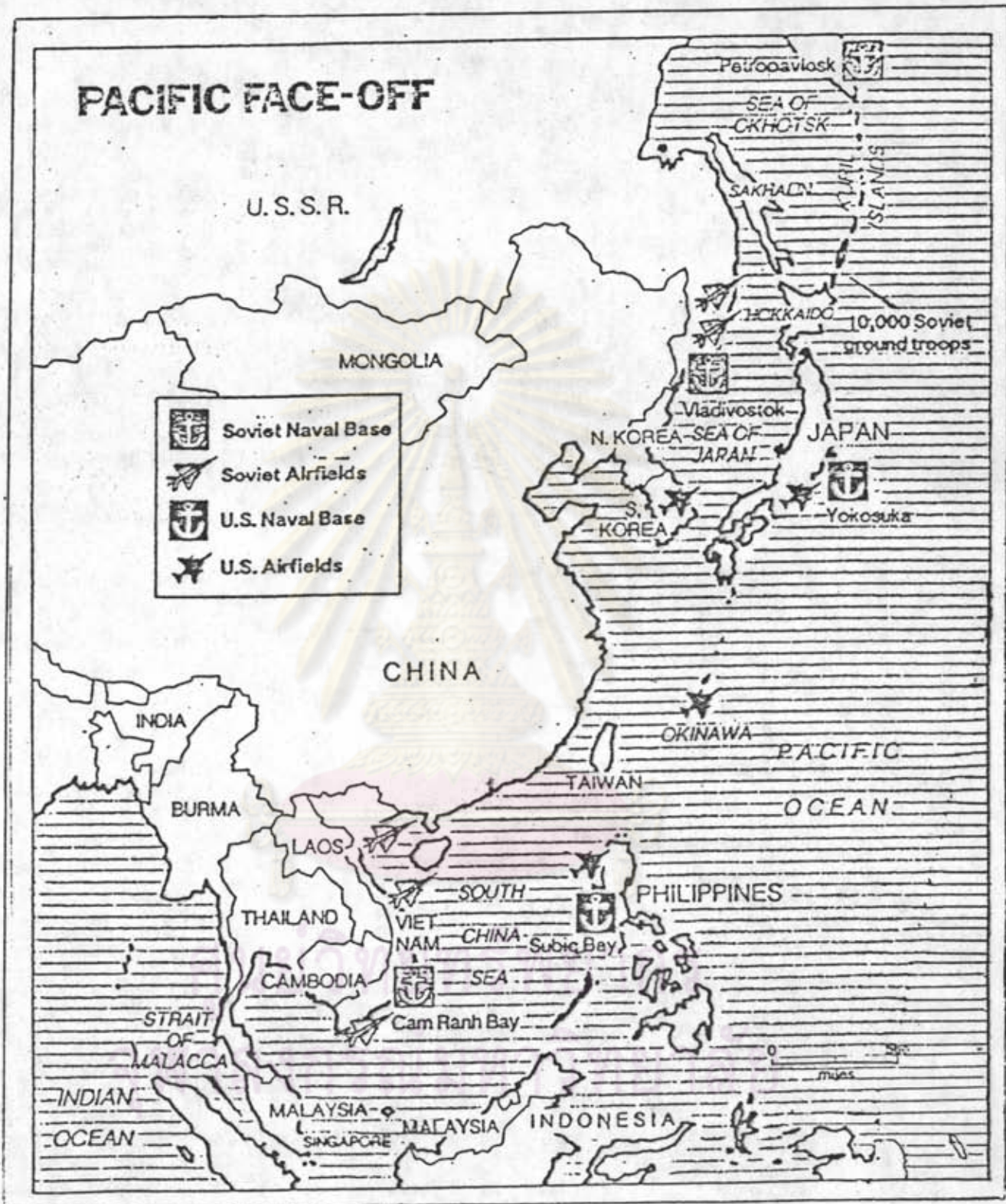
3. ช่องแคบโซยา (Soya) อยู่ระหว่างเกาะชอกโกโตของญี่ปุ่นกับ เกาะซาคาลิน
ของโซเวียต โดยมีโซนาร์คอยตรวจจับความเคลื่อนไหวของเรือดำน้ำในบริเวณนี้ แต่ก็ยัง
เป็นปัญหาต่อญี่ปุ่นอยู่ที่ว่า ในกรณีที่มีการรุกรานญี่ปุ่นจะสามารถควบคุมช่องแคบนี้ได้หรือไม่
เพราะการจะปิดช่องแคบนั้น จะต้องยึดครองพื้นที่ทางใต้ของเกาะซาคาลินด้วย

ส่วนฐานทัพบนเกาะดีเอโก การ์เซีย นั้น ก็ตั้งขึ้นเพื่อรับกับสถานการณ์ที่โซเวียต
พยายามเสริมสร้างความเข้มแข็งขึ้นในบริเวณมหาสมุทรอินเดีย หลังจากอังกฤษประกาศถอน
กองกำลังออกจากซีกตะวันออกของคลองสุเอซ ในปลายทศวรรษ 1960 โดยโซเวียตได้ปรับ
กำลังของตนจากกองกำลังป้องกัน (defensive force) มาเป็นกองกำลังรุก (offensive
force) รวมทั้งแสวงหาที่ตั้งฐานทัพเรือ ซึ่งเริ่มจากฐานทัพเรือที่ บาร์เบร่า (Barbera)
ที่ประเทศโซมาเลีย (Somalia) การใช้ปฏิบัติการอำนวยความสะดวกที่เมืองเอเดน (Aden)
ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเยเมน เมืองอุมม์ เคซี (Umm Qasi) ในอิรัก และ
ที่เกาะโซโคตรา (Socotra Island) บนชายฝั่งตะวันออกของโซมาเลีย

นอกจากฐานทัพในฟิลิปปินส์จะตั้งอยู่ในภูมิภาคที่เป็นจุดเชื่อมโยงฐานทัพต่าง ๆ
ดังกล่าวแล้ว ฐานทัพในฟิลิปปินส์ยังตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสม และให้ความสะดวกรวดเร็ว
ในการเดินทาง กล่าวคือ ฐานทัพสหรัฐในฟิลิปปินส์นั้นตั้งอยู่ห่างจากสถานที่สำคัญ ๆ ทั้งใน
บริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียในระยะที่ไม่ไกลจนเกินไปนัก ดังจะเห็นได้จาก
ตารางที่ 2.1 และ 2.2 ซึ่งทำให้ฐานทัพในฟิลิปปินส์เป็นเสมือนจุดศูนย์กลาง ที่จะให้ความ
สนับสนุนแก่การปฏิบัติการทางทหาร ของสหรัฐในบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย
ได้เป็นอย่างดี

⁹
Berry Jr., "American Military Bases in the Philippines,
Base Negotiations, and the Philippines-American Relations : Past,
Present and Future," pp. 428-429.

แผนภูมิที่ 2.2 แสดงที่ตั้งฐานทัพอากาศและสถานโซเวียตในภาคพื้นแปซิฟิก

"The Soviet Stir Up the Pacific", Times, 23 March 1981, p.37.

ตารางที่ 2.1 ระยะทางจากฐานทัพอากาศคลาร์กไปยังเมืองสำคัญในประเทศต่าง ๆ

<u>เมืองสำคัญ</u>	<u>ระยะห่างจากฐานทัพอากาศคลาร์ก</u>	
ปักกิ่ง (สาธารณรัฐประชาชนจีน)	1,500	ไมล์ทะเล*
โตเกียว (ญี่ปุ่น)	1,590	-
กวม	1,415	-
คาร์วิน (ออสเตรเลียคอนเทิน)	1,800	-
จาร์กาด้า (อินโดนีเซีย)	1,500	-
สิงคโปร์	1,315	-
คิเอโก การ์เซีย	3,260	-
กรุงเทพฯ	1,300	-
ฮานอย (เวียดนาม)	900	-
ฮ่องกง	560	-

Source : William E. Berry Jr., "American Military Bases in the Philippines, Base Negotiations, and the Philippines-American Relations : Past, Present and Future" (Ph.D. dissertation, Graduate School, Cornell University, 1981), p. 438.

ศูนย์วิทยทรัพยากร

* ไมล์ทะเลหรือ nautical mile เท่ากับ 6,076 ฟุต หรือระยะหนึ่งสิบตา

แห่งเส้นรอบวงของโลก

ตารางที่ 2.2 ระยะเวลาการเดินทางจากฐานทัพเรืออ่าวซุบิกไปยังสถานที่สำคัญ โดยเรือ
บรรทุกเครื่องบินความเร็ว 15 นีโตน

<u>สถานที่</u>	<u>ระยะเวลา</u>
ช่องแคบลอมบอก	4 วัน
ช่องแคบซุนดา	4 วัน
ช่องแคบมะละกา	3 $\frac{1}{2}$ วัน
ชายฝั่งเวียดนาม	1 วัน
โอกินาวา (ญี่ปุ่น)	3 วัน
กลางมหาสมุทรอินเดีย	9 วัน
ทะเลอาหรับ	13 วัน

Source : William E. Berry Jr., "American Military Bases in the Philippines, Base Negotiations, and the Philippines - American Relations : Past, Present and Future" (Ph.D. dissertation, Graduate School, Cornell University, 1981), p. 446.

อีกประการหนึ่ง ฐานทัพในฟิลิปปินส์นั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นกองบัญชาการภูมิภาค
สำหรับการติดต่อสื่อสารให้กับหน่วยสืบราชการลับของสหรัฐ¹⁰ (Central Intelligence
Agencies-CIA) ทั้งนี้เพราะในฐานทัพอากาศคลาร์ก มีเครื่องรับข้อมูลลับจากการรวบรวม
รวมของดาวเทียมและส่งผ่านมาจากหน่วยสืบราชการลับในออสเตรเลียที่ โพน์ แก๊ป
(The Pine Gap) ซึ่งควบคุมระบบการตรวจรับข้อมูลจากดาวเทียมจารกรรมของ ซีไอเอ

10

Bello "Springboards for Intervention, Instruments for Nuclear War," p. 12,

ทั้งนี้ระบบป้องกันนิวเคลียร์ของโซเวียตไม่อาจจะตรวจจับได้ ส่วนที่สถานีสื่อสารซานมิเกลของกองเรือมิเรคาร์ ซึ่งออกแบบมาสำหรับตรวจจับการปล่อยดาวเทียมของโซเวียต โดยเฉพาะดาวเทียมต่อต้านดาวเทียม ("anti-satellite" satellite - ASAT) ซึ่งอุปกรณ์ในการติดตามสอดส่องนั้น เป็น 1 ใน 3 ของสิ่งก่อสร้างที่ทำให้กองกำลังทางอากาศของสหรัฐได้รับการขนานนามว่าเป็น "เครื่องกีดขวางแห่งแปซิฟิก" (Pacific Barrier) *

นอกจากนี้ ฐานทัพในฟิลิปปินส์ยังมีระบบตรวจสอบที่สามารถตรวจจับโครงการทดลองระเบิดปรมาณูใต้ดิน ซึ่งเป็นหน่วยงาน 2 หน่วยที่รู้จักกันในนามของ กองร้อย 401 และ 423 (Detachments 401 and 423) อันเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายที่มีอยู่ 12 แห่งด้วยกัน อย่างเช่นในโอกินาวา ออสเตรเลีย สหรัฐ เป็นต้น ดังนั้นฐานทัพในฟิลิปปินส์จึงเป็นแหล่งรวมของข้อมูลที่มีความสำคัญในด้านยุทธศาสตร์และ เป็นฐานปฏิบัติการในการสืบราชการลับด้วย

ยิ่งกว่านั้น ฐานทัพในฟิลิปปินส์ยังเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ในการโจมตีก่อน (first strike) ¹¹ ของสหรัฐ ซึ่งมีเป้าหมายในการทำลายระบบขีปนาวุธของโซเวียตอันเป็นยุทธวิธีใหม่ที่มุ่งโจมตีเป้าหมายทางการทหารก่อนแทนที่จะเป็นเมืองหรือโรงงานอุตสาหกรรม ตามที่เคยเป็นมาในยุทธศาสตร์แบบป้องปราม (deterrence)

จากที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ฐานทัพในฟิลิปปินส์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสหรัฐ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์โลก และถ้าปราศจากฐานทัพในฟิลิปปินส์ ย่อมจะมีผลกระทบต่อระบบการป้องกันของสหรัฐทั้งหมด ดังที่ อดีตครองรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐ นายดับลิว. สก๊อต ทอมป์สัน (W. Scott Thompson) ได้แสดงความเห็นไว้ว่า

* อีก 2 แห่งตั้งอยู่ที่ควาจาเลียน (Kwajalein) และกวม ซึ่งเป็นเกาะอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก

11

Ibid., p. 11.

การสูญเสียฐานทัพที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบฐานทัพลูกโซ่ ย่อมทำให้เกิดความเสียหายอย่างมาก การปิดแต่ละจุด ย่อมทำให้สูญเสียการเชื่อมโยงที่ดูกว้างไว้ตามจุดต่าง ๆ ในโลก...การเชื่อมโยงนี้มักจะมีผลสำคัญกว่าประโยชน์ที่แต่ละฐานทัพให้ได้โดยตัวของมันเอง...การสูญเสียจุดใดจุดหนึ่งของระบบนี้ สามารถทำให้การเชื่อมโยงทั้งหมดไม่มีคุณค่า (ทางยุทธศาสตร์)¹²

2. ความสำคัญในด้านการส่งกำลังบำรุง

ฐานทัพอากาศศลาร์กและฐานทัพเรืออ่าวซุบิก ต่างก็มีขีดความสามารถในการให้ความสนับสนุนส่งกำลังบำรุงแก่การปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐทั้งในบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียได้เป็นอย่างดี ทั้งสองฐานทัพต่างก็มีหน่วยงานบำรุงรักษาซ่อมแซม มีคลังเก็บอาวุธ คลังเก็บน้ำมันและโรงเก็บพัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ ตลอดจนเสบียงอาหาร

นอกจากนั้น ฐานทัพดังกล่าวในฟิลิปปินส์ต่างก็ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมอันช่วยให้สามารถส่งกำลังบำรุงสนับสนุนไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ในบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียได้สะดวกรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

ตัวอย่างที่สำคัญของการใช้ฐานทัพอากาศศลาร์กในการส่งกำลังบำรุงก็คือ กระทรวงกลาโหมสหรัฐได้มีข้อเสนอยุทธศาสตร์ประตูหลัง (back door strategy) โดยวิธีการส่งเสบียงและอาวุธยุทธสัมภาระต่าง ๆ จากฐานทัพอากาศศลาร์ก มายังฐานทัพบนเกาะดีเอโก การ์เซีย แล้วส่งต่อให้กับอิสราเอล หรือประเทศอื่นใดในบริเวณตะวันออกกลาง¹³

3. ความสำคัญในด้านจิตวิทยา

สหรัฐนั้นมีข้อผูกพันในการป้องกันความมั่นคงปลอดภัยกับประเทศต่าง ๆ

¹²

Ibid., p. 8.

¹³

Berry Jr., "American Military Bases in the Philippines, Base Negotiations, and the Philippines-American Relations : Past, Present and Future," p. 430.

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และออสเตรเลีย กล่าวคือ สหรัฐมีสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันกับเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์* มีภาระผูกพันกับประเทศไทย ภายใต้ข้อตกลงมะนิลา (The Manila Pact) กับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ภายใต้ข้อตกลงแอนซัส (The ANZUS Pact) ซึ่งเท่ากับเป็นการรับประกันความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ประเทศเหล่านั้น

ฐานทัพในฟิลิปปินส์จึง เป็นเสมือนสัญลักษณ์ที่ช่วยค้ำประกันภาระผูกพันดังกล่าวว่า สหรัฐยังคงเป็นมหาอำนาจอยู่ในบริเวณแปซิฟิก และมีกำลังสนับสนุนเพียงพอถ้าเกิดวิกฤติการณ์ขึ้นในบริเวณดังกล่าว ฐานทัพในฟิลิปปินส์ก็สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือส่งกำลังบำรุงสนับสนุนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถตรวจจับความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เพื่อรอดูท่าทีของฝ่ายที่อาจเป็นภัยคุกคามได้

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้น ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ฐานทัพในฟิลิปปินส์มีความสำคัญต่อสหรัฐในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก เช่น ในด้านยุทธศาสตร์โลก ในการส่งกำลังบำรุงสนับสนุนปฏิบัติการทางทหารและในการเสริมสร้างความมั่นใจให้กับมิตรประเทศและถ้อยแถลงของอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงต่างประเทศฝ่ายกิจการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก นายริชาร์ด ซี. โฮลบลูค (Richard C. Holbrooke) ในปี 1979 ก็ได้ย้ำให้เห็นอย่างชัดเจนยิ่งขึ้นว่า

โดยปราศจากข้อสงสัย...ฐานทัพมีความสำคัญต่อสหรัฐในปัจจุบันมากกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต ไม่มีฐานทัพใดอีกแล้วที่จะสนับสนุนที่มั่นในแนวหน้าซึ่งอยู่บนดินแดนใกล้ชายฝั่งทะเลของทวีปเอเชีย ฐานทัพเหล่านั้น (ฐานทัพสหรัฐในฟิลิปปินส์) เป็นที่มั่นในแนวหน้าในแปซิฟิก ฐานทัพเหล่านั้นมีความสำคัญในการส่งกำลังบำรุงและการสื่อสารและขีดความสามารถในการตรวจตราอย่างระมัดระวังในบริเวณมหาสมุทร ฐานทัพเหล่านั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งทางจิตวิทยาและทางยุทธศาสตร์คือภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตกทั้งหมด รวมทั้ง ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เกาหลี ญี่ปุ่นและไต้หวัน¹⁴

* สนธิสัญญาดังกล่าวเป็นสนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างสหรัฐกับประเทศเหล่านั้นแต่ละประเทศ